

Wydział Elektryczny

Katedra Telekomunikacji i Aparatury Elektronicznej

Instrukcja do pracowni specjalistycznej

Temat ćwiczenia:

Badanie własności koderów PCM zastosowanych do sygnałów audio.

Numer ćwiczenia: 3

Pracownia Specjalistyczna z przedmiotu:

Techniki Multimedialne

Kod: TS1C611258

Opracował:
Dr hab. inż. Ewa Świercz

Białystok 2013

Pracownia Specjalistyczna 3 z przedmiotu Techniki Multimedialne

Temat: Kodery PCM, kodery ADPCM.

1. Cel pracowni: Badanie własności koderów PCM zastosowanych do sygnałów audio.

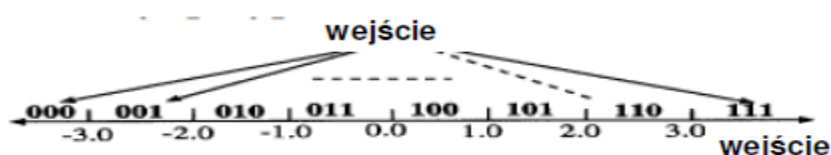
1 Kwantyzacja skalarna

Definicja:

Kwantyzacja – reprezentacja dużego (w szczególności nieskończonego) zbioru wartości przez mniejszy, skończony zbiór wartości.

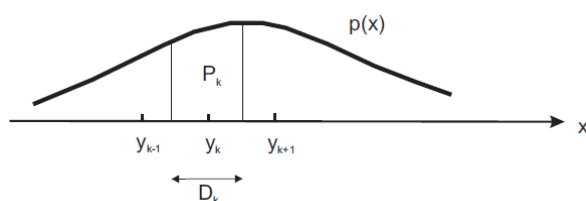
Jak każdy proces kompresji kwantyzacja to para odwzorowań: koder i dekoder.

Koder dzieli cały zakres zmienności sygnału na przedziały, przypisuje im jednoznaczne słowa kodowe

Rys.1. Idea kwantyzacji

W koderze PCM próbkowany sygnał akustyczny podlega kwantyzacji.

Rys.2. Projekt kwantyzatora zależy od rozkładu danych – modelujemy je rozkładami ciągłymi.

$\{x\}$ - zbiór próbek, $\{x^*\}$ - próbki skwantowane

$y_1, \dots, y_N$ - poziomy kwantyzacji, $N=2^b$, b =rozdzielczość bitowa (bit/próbkę) $\cdot N$

$D_1, \dots, D_N$ - przedziały kwantyzacji

$p(x)$ - rozkład prawdopodobieństwa

P_k - prawdopodobieństwo, że próbka x należy do D_k

Kwantyzacja: jeżeli $x \in D_k$ to $x^*=y_k$

$e_n = x_n - x_n^*$ - błąd kwantyzacji n -tej próbki

e_n^2 moc błędu kwantyzacji w chwili n-tej

$$\sigma_e^2 = \frac{1}{M} \sum_{n=1}^M e_n^2$$

Średnia moc błędu kwantyzacji dla M próbek

$$\sigma_e^2 = \frac{1}{M} \sum_{n=1}^M (x_n - x_n^*)^2 = \frac{1}{M} \sum_{k=1}^N \sum_n (x_n - y_k)^2$$

$$\sigma_x^2 = \frac{1}{M} \sum_{n=1}^M x_n^2$$

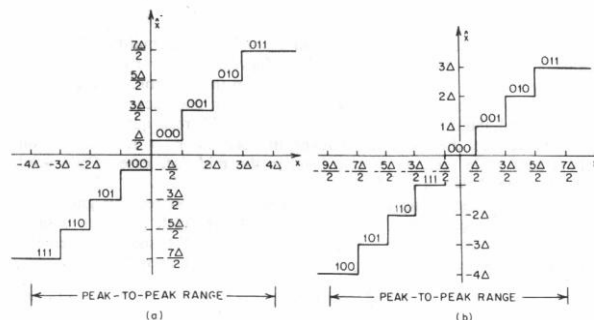
Średnia moc sygnału

$$SNR = \frac{\sigma_x^2}{\sigma_e^2}$$

SNR iloraz mocy sygnału do mocy błędu kwantyzacji

Dla sygnału mowy wartość b zazwyczaj jest równa $b = 8$ bitów na próbkę w : dla sygnałów muzycznych jest równa $b = 16$ bitów na próbkę.

Najprostszy jest kwantyzator równomierny realizujący liniową charakterystykę kompresji $y=x$, ale nie zawsze jest to dobre podejście.

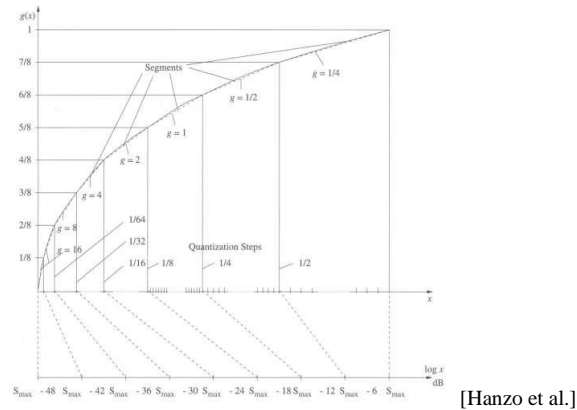

Rys.3. Idea kwantyzatora liniowego, równomiernego (równe przedziały kwantyzacji i skoki poziomów kwantyzacji Δ)

W kompresji sygnału mowy wykorzystywana jest nieliniowa charakterystyka kwantyzatora Szukany jest najlepszy kwantyzator do danych poprzez optymalizację, która dotyczy

- Optymalizacji charakterystyki kompresji $y=f(x)$, która zapewni minimum błędu kwantyzacji δ_e^2 ,
- Optymalizacji poziomów kwantowania,
- Optymalizacji z ograniczeniami entropijnymi.

Przykład kompresji z logarymiczną krzywą kompresji

Rys.4. Kwantyzator z logarytmiczną charakterystyką kwantyzacji (krzywa kompresji typu A-law)

Zadania do wykonania

Sygnalem wejściowym jest fraza mowy lub fraza muzyczna (wybierz określoną frazę i nie zmieniaj jej w trakcie ćwiczenia). Oba sygnały można stłumić (podaje się tłumienie w dB). Sygnał nie stłumiony (0dB) posiada próbki o wartościach niewykraczających poza przedział $[-1; +1]$.

Sygnał jest podzielony na ramki widoczne na ekranie. Dla każdej ramki podany jest $SNR[dB]$ - stosunek energii sygnału w ramce do energii błędu kwantowania w dB.

Wynikami symulacji są: SNR - stosunek energii sygnału w całej przetwarzanej frazie do energii błędu kwantyzacji, oraz SNR_{seg} - tzw. segmentowy SNR - wartość średnia $SNR[dB]$ liczonych osobno w każdej ramce. Wynikiem symulacji jest też fraza sygnału skwantowanego - gotowa do odsłuchu.

1. W kwantyzatorze równomiernym ustaw zakres pracy 1,0 (wykorzystujemy wówczas cały zakres pracy przetwornika C/A), oraz tłumienie sygnału wejściowego 0dB.

Wykreśl zależność SNR i SNR_{seg} w funkcji liczby poziomów kwantyzacji (2, 4, 7, 8, 9, 16, 32, 64, 128, 256 poziomów) w kwantyzatorze równomiernym. Wyjaśnij różnicę w wartościach SNR i SNR_{seg} . Odsłuchaj i oceń subiektywnie jakość sygnału po kwantyzacji. Czy SNR jest dobrym wskaźnikiem jakości?

2. Powtórz eksperyment opisany w punkcie 1 dla kwantyzatora nierównomiernego z kompresją logarytmiczną (krzywa kompresji typu "A"). Dlaczego stosuje się kompresję logarytmiczną w systemach PCM?

3. Ustaw zakres pracy kwantyzatora równy 1,0, liczbę poziomów kwantyzacji =16, tłumienie sygnału wejściowego =0dB. Zanotuj SNR i SNR_{seg} dla sygnału mowy kwantowanego przy użyciu kwantyzatora

- równomiernego,
- nierównomiernego z kompresją logarytmiczną,
- nierównomiernego - o optymalnym położeniu poziomów kwantyzacji, zaprojektowanego
- specjalnie dla przetwarzanej frazy (algorytm Lloyda optymalizacji kwantyzatora).

4. Ustaw zakres pracy kwantyzatora równy 1,0, liczbę poziomów kwantyzacji =16, tłumienie sygnału wejściowego =30dB. Powtórz wszystkie badania z punktu 3.

Dokonaj oceny jaki kwantyzator daje najlepszą jakość sygnału kwantowanego przy tłumieniu 0 dB i tłumieniu 30 dB.

Literatura:

- [1] S.Haykin, „Systemy telekomunikacyjne”, cz.1 WKiŁ, Warszawa, 2004.
- [2] T.P.Zieliński, „Cyfrowe przetwarzanie sygnałów – od teorii do zastosowań”, WKŁ, Warszawa 2005.
- [3] J.Szabatin, „Podstawy teorii sygnałów” ,WKiŁ, Warszawa,2005.
- [4] R.Tadeusiewicz, „Sygnał mowy” WKiŁ, Warszawa, 1988.
- [5] P.Dymarski " Zaawansowane Techniki Przetwarzania Sygnałów w Telekomunikacji”, materiały pomocnicze do laboratorium dostępne u prowadzącego.